

Ruokaviraston raportti

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta 2020

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Päiväys:	28.6.2021
Asianumero:	995/00.01.02.00.01/2021
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö
Hyväksyjä:	Jaana Mikkola
Laatija/laatijat:	Iina Valkeisenmäki, Anne Ojala, Marjaana Spets, Sanna Varjus
Lisätietoja:	Iina Valkeisenmäki, Anne Ojala, Marjaana Spets, Sanna Varjus

SISÄLLYSLUETTELO

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	3
2 VALVONTASUUNNITELMIEN TOTEUTUMINEN	4
3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	5
3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys.....	5
3.2 Puutteiden analyysi.....	6
3.3 Jälkitarkastusten tulokset.....	12
3.4 Täydentävät ehdot	12
4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	17
5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	17
5.1 Toimijoiden säädöstentuntemuksen varmistaminen	17
5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen	18
5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	20
6 VALVONNAN RESURSSIT	20
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN	21

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin tavoitteena on seurata eläimistä peräisin olevan elintarvikkeen kulkua tuotantoketjun alusta loppuun. Jotta kuluttaja voi vakuuttua tuotteen turvallisuudesta, elintarviketuotannon on oltava läpinäkyvää ja tuote on voitava jäljittää lähtöpisteeseensä asti. Myös mahdollisen eläintaudin puhjetessa on oleellista tietää, missä kukin eläin on ollut, jotta todennäköisesti tartunnan saaneet eläimet voidaan jäljittää ja erotella muista eläimistä. Eläinten jäljitettävyyden varmistamiseksi tuotantoeläimet on merkittävä luotettavasti ja kattavasti, niiden pitopaikoista on pidettävä ajantasaista rekisteriä ja eläinten siirrot pitopaikkojen välillä sekä niiden syntymät ja kuolemat tulee merkitä rekistereihin ja tilaluetteloihin vaatimusten mukaisesti.

Kansallisessa valvontasuunnitelmassa on eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan vaikuttavuutta mittaavaksi tunnusluvuksi asetettu, että tuotantoeläinten merkitsemiseen ja rekisteröintiin liittyvässä perusvalvonnassa säädöksiä noudattaneiden tilojen osuus olisi vähintään 65 %. Viime vuonna eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnoissa 20 %:lla valvotuista pitopaikoista ei todettu puutteita, joten tavoitteen saavuttamisesta jäätiin selkeästi.

Valvonnan tulosten raportoinnissa käytettiin uutta raportointitapaa, jossa tulokset raportoidaan yksinomaan perustarkastusten tuloksista, ja jälkitarkastusten tuloksia tarkastellaan erikseen. Raportointi on siten yhtenäinen mm. eläinten hyvinvointivalvonnan tulosten raportoinnin kanssa. Uuden raportointitavan vuoksi tässä raportissa esitetyt, vuoden 2020 valvonnan tulokset eivät ole aiempien valvontavuosien kanssa täysin vertailukelpoisia.

Koronapandemiasta huolimatta valvonnalle asetetut määrälliset tavoitteet saavutettiin myös vuonna 2020. Valvonnan vähimmäisvelvoite 3 % saavutettiin kaikkien otantatarkastuksilla valvottavien eläinlajien (naudat, siat sekä lampaat ja vuohet) osalta, mutta tarkastusmäärät jäivät koronatilanteen vuoksi suunnitellusti jonkin verran aiempia vuosia pienemmiksi. Lisäksi 14 kpl valvonnoista siirrettiin koronatilanteen vuoksi vuodelle 2021. 98% valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista saatiin kuitenkin tehtyä vuoden loppuun mennessä.

Pääosa valvonnoista tehtiin riskianalyysiin perustuen, painottaen useita eri tekijöitä. Lisäksi satunnaisotannalla varmistettiin, että kaikilla eläintenpitäjillä oli mahdollisuus joutua valvontaan. Aikaisemmista valvontavuosista poiketen koronatilanteen vuoksi kaikista tarkastuskäynneistä sallittiin ilmoitettavan ennakoita.

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin tehokkaalla valvonnalla pystyttiin osaltaan turvaamaan elintarviketurvallisuutta varmistamalla eläinten jäljitettävyyden toteutumista elintarvikeketjussa myös poikkeusvuoden aikana.

2 VALVONTASUUNNITELMIEN TOTEUTUMINEN

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin perusvalvonnan, sekä eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvonnan vuosittainen valvontavelvoite on vähintään 3 % kaikista nauta-, sika- sekä lammas- ja vuohieläinten pitäjistä. Lammas- ja vuohieläinten valvonnalle on lisäksi määritelty eläinmäärään perustuva valvontavelvoite; vuosittain on valvottava vähintään 5 % eläinkannasta.

Vuoden 2020 osalta valvontavelvoitteet täyttyvät, mutta valvontamäärät olivat edellisvuotta pienemmät. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta suoritettiin 561 tilalla, joilla valvottiin yhteensä 656 eläinten pitopaikkaa. Valvottavaksi valittujen tilojen kokonaismäärä oli 611. Tiloista 36 jätettiin kuitenkin valvomatta, sillä ne olivat lopettaneet eläintenpidon aiemmin valvontavuoden aikana tai valvonta oli suoritettu muun valvonnan yhteydessä. Koronapandemian vuoksi 14 otantavalvontaan valikoituneen tilan valvonnat siirrettiin vuodelle 2021. 98% otantavalvonnan tarkastuksista saatiin kuitenkin suoritettua vuoden aikana.

27.4.2021 mennessä valvonnoista oli keskeneräisiä vielä 58 kpl. Käytännössä nämä tapaukset ovat sellaisia valvontoja, joissa on tehtäväksi määrätty jälkitarkastus vielä tekemättä. Myös otantatiloilla tehtäviä eläinten merkinnän ja rekisteröinnin *täydentävien ehtojen* valvontoja tehtiin vähemmän kuin edellisenä vuonna (541 → 410) (Taulukko 1).

Tukia hakeneiden eläintilojen kokonaismäärä on vähentynyt tasaisesti vuosittain. Vuonna 2014 tukia hakeneita nauta-, sika-, sekä lammas- ja vuohitiloja oli yhteensä 15 170 kpl ja vuonna 2020 enää 11 364 kpl. Selkeintä muutos on ollut nautatilojen määrässä; vuonna 2019 tukia hakevia nautatiloja oli 10 011 ja vuonna 2020 oli 591 tilaa vähemmän eli 9420. Myös sikatilojen osalta on havaittavissa pientä lukumäärien laskua; vuonna 2020 tukien hakijoita oli 62 tilaa edellisvuotta vähemmän. Lammas- ja vuohitilojen osalta tuen hakijoita oli vuonna 2020 58 tilaa edellisvuotta vähemmän.

Muiden kuin tukea hakeneiden tilojen lukumäärät muuttuivat eniten lammas- ja vuohitilojen osalta. Lammas- ja vuohitiloja oli vuonna 2020 4465, kun niitä vuotta aiemmin vuonna 2019 oli vain 3143. Tilojen määrän merkittävä kasvu voi johtua siitä, että tieto lammas- ja vuohieläinten rekisteröimisvelvollisuudesta on saavuttanut myös pienemmät toimijat sekä harrastelampaiden pitäjät, jolloin tilat on ilmoitettu rekisteriin jälkikäteen. Etenkin pieniä katraita sekä yksittäisiä lampaita pitävien harrastajien määrä on ollut merkittävässä kasvussa. Vuonna 2020 67 % lammastiloista oli alle 10 lampaan ja 57 % alle 1-5 lampaan tiloja.

Lammas- ja vuohieläinten valvonnan pariin kuului 164 valvotulla tilalla yhteensä 10 894 eläintä, mikä oli 8 % lampaiden ja vuohien eläinkannasta.

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvonnoista raportoidaan vuosittain komissiolle yhdessä muiden täydentävien ehtojen valvontojen kanssa. Valvontamäärät ja tulokset raportoidaan vain niiden tilojen osalta, jotka ovat hakeneet EU:n suoria maataloustukia tai maaseudun kehittämistukia. Tämä selittää eron valvottujen tilojen määrässä perusvalvonnan ja täydentävien ehtojen valvonnan välillä. Vuoden 2020 tulosten lopullinen raportointi tapahtuu kesällä 2021.

Taulukko 1. Tilamäärät sekä valvotut tilat eläinlajeittain 2020

	Tiloja yhteensä	Maataloustukien hakijat	Valvotut tilat			
			Perusvalvonta (sisältää täyd.ehdot)		Täydentävät ehdot, otantavalvonnat	
	lkm	lkm	lkm	%	lkm	%
Naudat	9624	9431	390	4 %	321	3 %
Siat	1151	1007	43	4 %	32	3 %
Lampaat ja vuohet	4475	997	128	3 %	57	6 %
Yhteensä	15250	11434	561	4 %	410	4 %

Ruokavirasto seuraa eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontoja, valvontojen etenemistä sekä valvontatuloksia koko maan tasolla. Lisäksi kunkin ELY- keskuksen on seurattava omalla alueellaan valvontojen etenemistä ja huolehdittava valvontojen loppuun saattamisesta ajallaan. Yhteensä 14 tilan valvonnat siirrettiin vuodelle 2021 koronatilanteen vuoksi, mutta kaikkien muiden otannalla valvontaan valittujen tilojen tilakäynnit saatiin tehdyksi vuoden loppuun mennessä.

Hevoseläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevan lainsäädännön vaatimusten noudattamista valvottiin muun hevoseläimiin kohdistuvan valvonnan yhteydessä. Hevosten tunnistamiseen liittyvät perusvaatimukset tarkastetaan hevosten eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä eläinsuojelutarkastuslomakkeeseen ja -ohjeeseen sisällytetyn erillisen osion mukaisesti. Hevosten tunnistusasiakirjojen säilytystä, saatavuutta ja merkintöjä on valvottu myös eläinten lääkitsemisvalvonnan yhteydessä. Hevosten tunnistamista koskevan lainsäädännön mukaan hevosen tunnistusasiakirjan eli ns. hevospassin tulee olla aina ajan tasalla ja sijaita siellä missä hevonenkin, jotta mm. lääkitsemistä koskevat tiedot voidaan merkitä passiin elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi.

3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Eläinten merkinnässä ja rekisteröinnissä valvonnan havainnot jaetaan neljään eri luokkaan: 1) kunnossa 2) lieviä puutteita, 3) vakavia puutteita korkeintaan 20 %:lla eläimistä ja 4) vakavia puutteita yli 20 %:lla eläimistä. Jokainen tilan pitopaikka valvotaan erikseen, ja koko tilan valvontatulokseksi jää sen pitopaikan tulos, joka on saanut heikoimman arvosanan. Tässä raportissa valvonnassa todettuja puutteita tarkastellaan pitopaikkakohtaisesti.

Vuonna 2020 eläinten merkinnässä ja rekisteröinnissä todettiin rikkomuksia yhteensä 80 %:lla kaikista valvotuista pitopaikoista (522/656). Tiedot raportoitiin tänä vuonna uudella tavalla verrattuna aiempien vuosien tulosten raportointiin. Valvonnan tulosten raportoinnissa otettiin huomioon suoritettujen perustarkastusten tulokset, jotka kuvastavat tilannetta pitopaikalla ensimmäisellä sinne tehdyllä tarkastuksella. Aiempina vuosina tuloksiin on otettu myös tilalle suoritettujen uusimman valvonnan (jälkitarkastusten) tulokset, jolloin niiden tilojen, jotka ovat korjanneet ensimmäisellä tarkastuksella havaitut epäkohdat jälkitarkastukseen mennessä, tulokset eivät raportoituneet. Uusi raportointitapa muuttaa valvonnan tuloksia

niin, että myös sellaisilla tiloilla valvonnassa todetut puutteet raportoidaan, jotka ovat jälkitarkastukseen mennessä saattaneet todetut puutteet kuntoon. Raportointitapa on näin yhteneväinen muiden valvontasektoreiden tulosten raportoinnin kanssa. Jälkitarkastusten tuloksia tarkastellaan erikseen kohdassa 3.3.

Taulukko 2. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin perustarkastusten pitopaikkakohtaiset havainnot 2020

	Havainto								Yhteensä, kpl
	1 kunnossa		2 lievä puute		3 vakava puute ≤ 20 % eläimistä		4 vakava puute ≥ 20 % eläimistä		
Naudat	82	18 %	181	41 %	119	27 %	64	14 %	448
Siat	26	59 %	12	27 %	6	14 %	0	0 %	44
Lampaat ja vuohet	26	16 %	35	21 %	29	18 %	74	45 %	164
Yhteensä	134		228		162		138		656

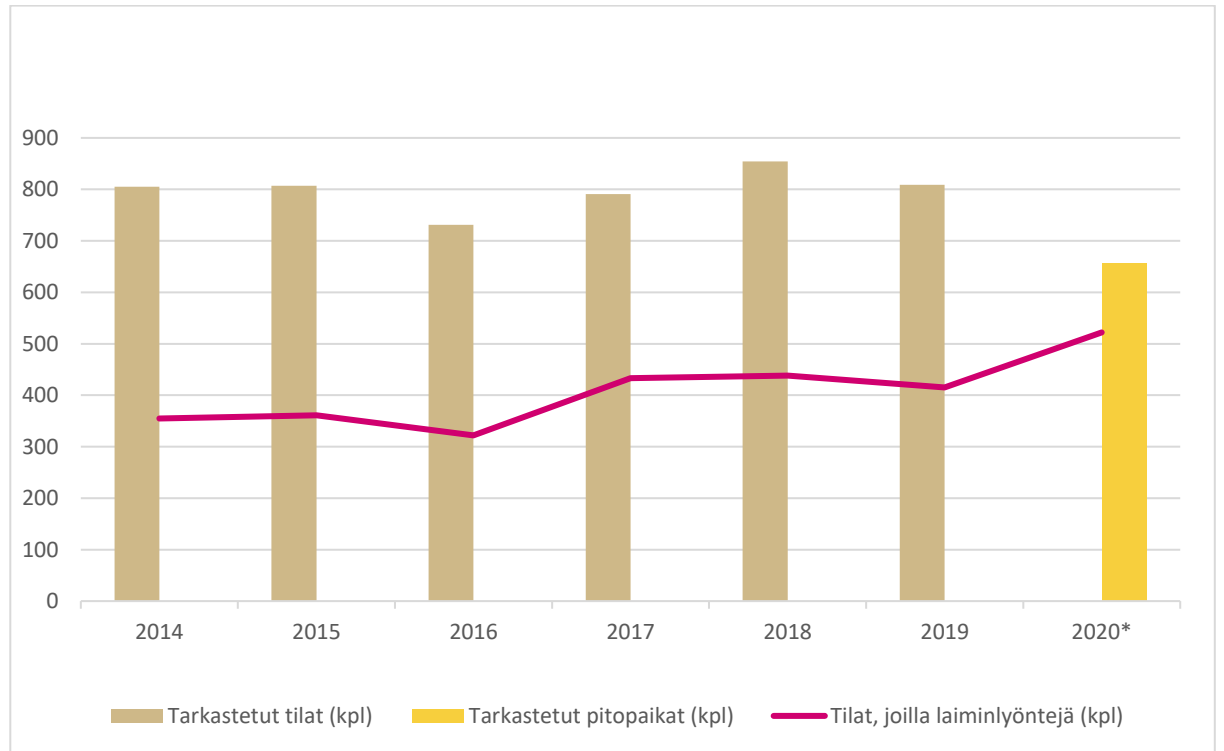
Eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä tehdyn hevosten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan kokonaismäärästä ja havainnoista ei ole tarkempaa tietoa saatavana soveltuvan tietojärjestelmän puuttumisen takia. Hevosten lääkitsemisvalvontaa tehtiin 60:lla pääosin ammattimaista tai muutoin laajamittaista hevostenpitoa harjoittavalla tallilla, ja samalla kerättiin tietoa myös tallilla olevien hevosten tunnistusasiakirjojen saatavuudesta ja lääkitysmarkkinointista. Kaikki passit olivat tarkastettavissa 52 %:lla tarkastetuista talleista (vuosina 2019 ja 2018 vastaava osuus 53 % ja 36 %). 5 %:lla tarkastetuista talleista suurin osa passeista ei ollut tarkastushetkellä esitettävissä (12 % vuosina 2018 ja 2019). Passien säilytyksessä havaittiin useimmiten puutteita sellaisten hevosten osalta, jotka olivat tallissa vuokraaikalla, omistajan asuessa muualla.

3.2 Puutteiden analyysi

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnoissa havaittiin laiminlyöntejä 80 % valvotuista pitopaikoista. Koska valvonnan puutteiden raportointitapaa muutettiin vuoden 2020 tulosten osalta, eivät ne ole suoraan vertailukelpoisia aikaisempien vuosien tulosten kanssa. Uusi raportointitapa odotusarvoisesti tuo aiempaa todenmukaisemmin esiin vakavien puutteiden todellisen osuuden, sillä raportoinnissa on otettu huomioon ainoastaan perustarkastusten tulokset, eivätkä jälkitarkastukseen mennessä puutteet korjanneita tiloja ole otettu tässä kohtaa huomioon.

Valvonnan tuloksissa on havaittavissa eläinlajikohtaisia eroja. Sioilla todettiin melko vähän vakavia puutteita valvonnoissa, kun taas lampailla ja vuohilla sekä naudoilla vakavien puutteiden osuus oli huomattava. Kuitenkin sekä lampailla ja vuohilla että naudoilla eläinmäärä, joihin todetut puutteet kohdistuivat, oli kohtalaisen pieni (Taulukko 3). Lampailla ja vuohilla todettiin nautoihin verrattuna huomattavasti suuremmalla määrällä eläimistä puutteita rekisteröinnissä sekä eläinten sijaintitiedoissa, mikä kertoo puutteista eläimen sijaintia koskevissa rekisteri-ilmoituksissa tai eläimen puuttumisesta rekisteristä kokonaan.

Kaavio 1. Tarkastettujen tilojen lukumäärä vuosina 2014-2020 ja niiden tilojen ja pitopaikkojen (2020) lukumäärä, joilla havaittu laiminlyöntejä. (*Raportointitapaa muutettu)

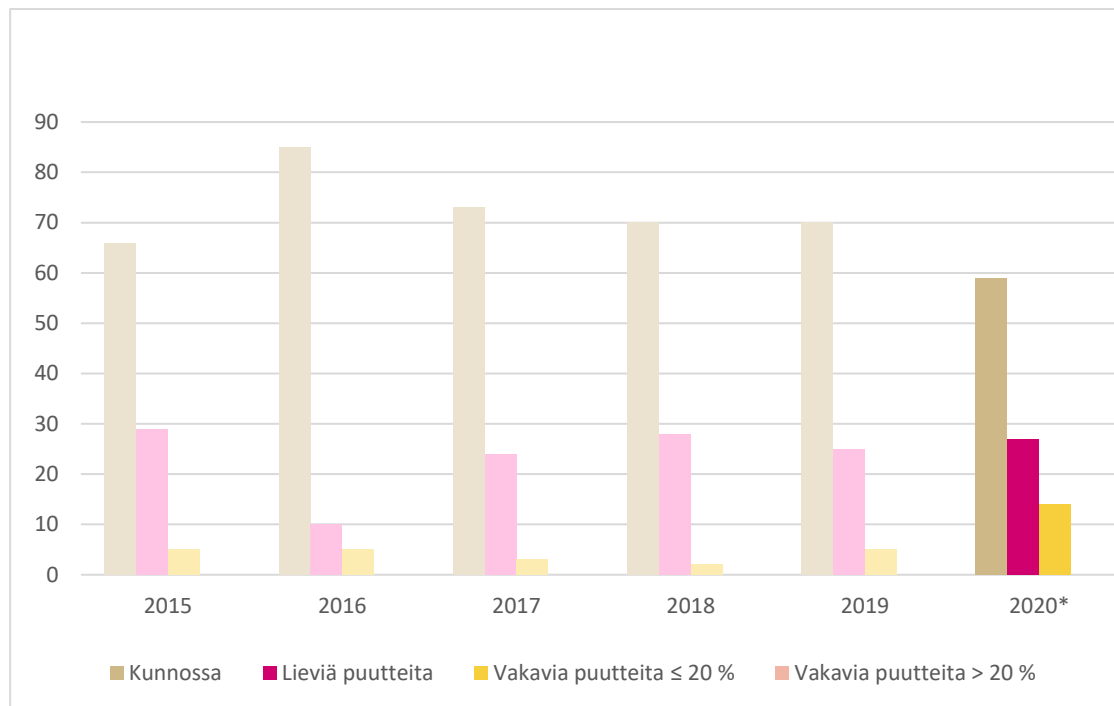
Taulokko 3. Yksilöeläiminä valvottavien nautojen sekä lampaiden ja vuohien eläinmäärät, jolla todettu valvonnassa puutteita eri syiden mukaan jaoteltuna. Luvuissa on mukana kaikki havaitut puutteet.

	Eläinmäärä, jolla todettu valvonnassa puutteita			
	Naudat		Lampaat ja vuohet	
	(kpl / % valvotuista eläimistä)		(kpl / % valvotuista eläimistä)	
Merkitseminen	2075	5 %	482	5 %
Rekisteröinti	1004	1 %	1131	12 %
Eläinluettelo	284	0 %	466	4 %
Sijaintitiedon puute	676	2 %	1018	10 %

Siat

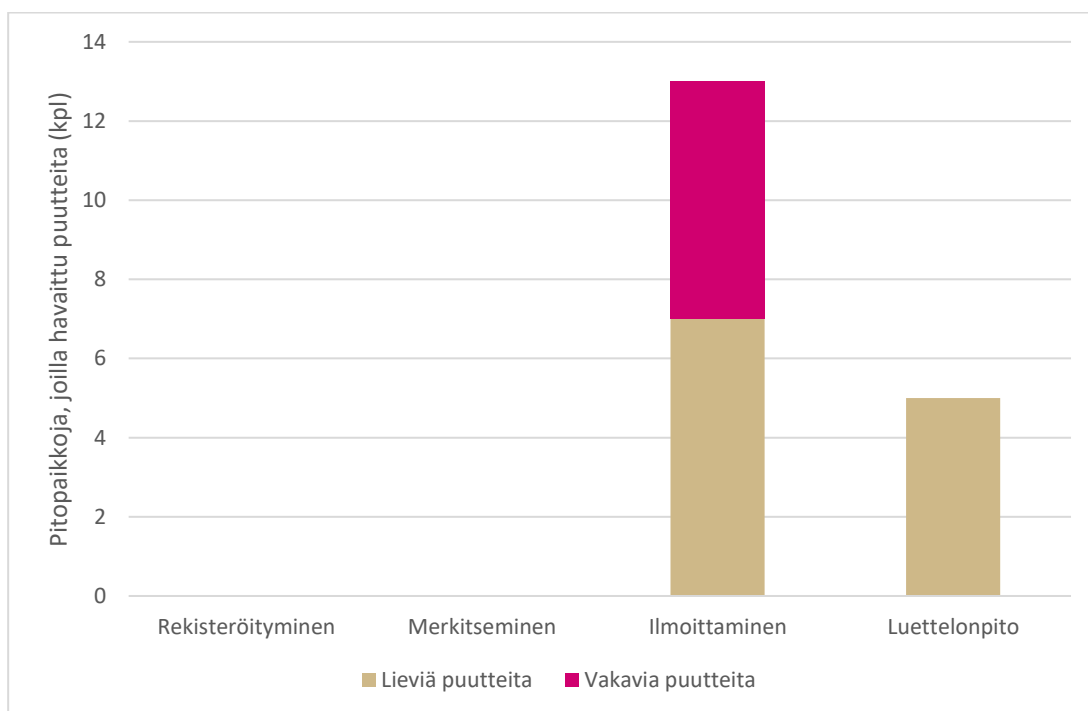
Merkinnän ja rekisteröinnin valvonnoissa havaittiin puutteita 41 % valvotuista sikojen pitopaikoista (Kaavio 2). Havaitut puutteet olivat pääsääntöisesti lieviä. Vakavia puutteita on otantavalvonnoissa havaittu vuosittain vain yksittäisillä sikatiloilla. On kuitenkin huomattava, että sikatilojen osalta pienetkin muutokset havaittujen puutteiden määrissä näkyvät heti suhteessa suurempina prosentuaalisina muutoksina johtuen havaittujen puutteiden vähäisistä lukumääristä. Vakavimmat puutteet sikatilojen valvonnoissa ovat tulleet aiemmin ilmi otantavalvontojen ulkopuolisten ns. laajennusvalvontojen kautta.

Kaavio 2. Siat; valvonnan havaintojen jakautuminen 2015-2020 % valvotuista pitopaikoista (*Raportointitapaa muutettu).

Sikatiloilla todetut puutteet liittyivät rekisteriin tehtäviin ilmoituksiin sekä pitopaikkakohtaisten eläinluetteloiden ajan tasalla pitämiseen. Rekisteri-ilmoitusten puutteellisuudet esiintyivät yleisimmin ”parina” eli puutteita oli havaittavissa samalla tilalla sekä sikojen siirto- että eläinmääräilmoituksissa.

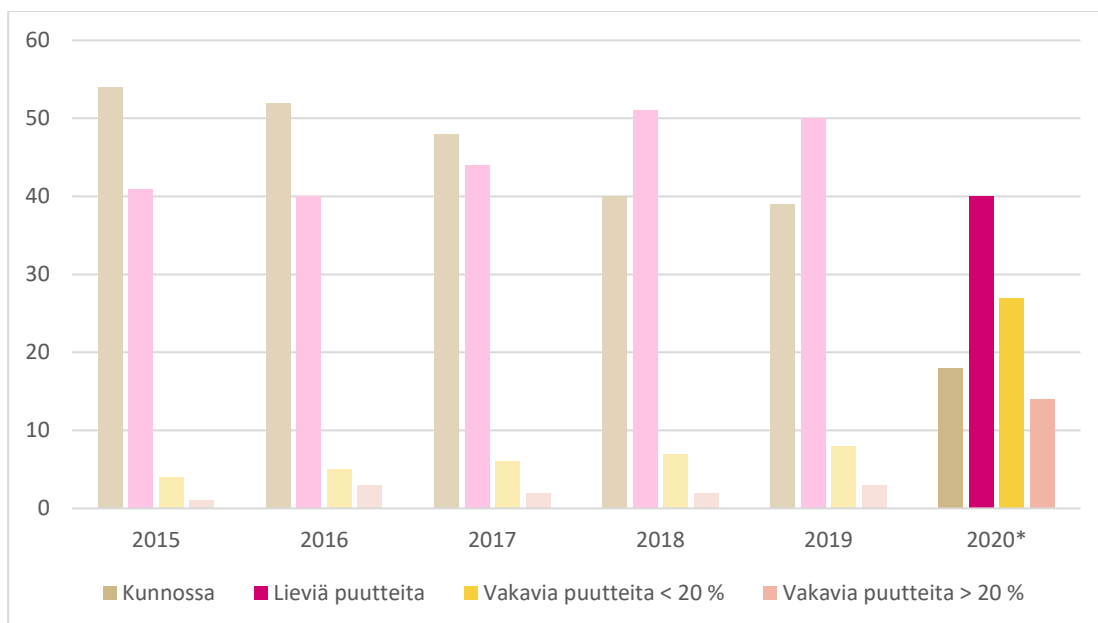
Kaavio 3. Siat; valvonnassa todettujen puutteiden jakautuminen vuonna 2020

Naudat

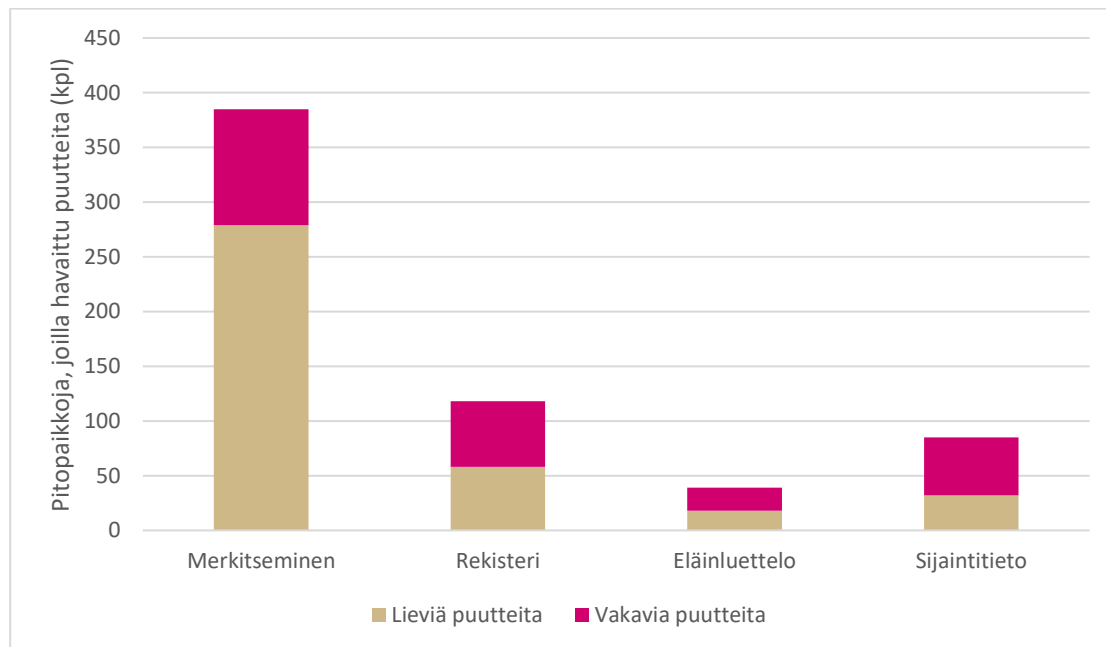
Tarkastetuista nautatiloista 82 %:lla pitopaikoista havaittiin epäkohtia eläinten merkinnässä ja rekisteröinnissä (Kaavio 4).

Kaavio 4. Naudat; valvonnan havaintojen jakautuminen 2015-2020 % valvotuista pitopaikoista. (*Raportointitapaa muutettu)

Valvontatulosten perusteella nautatiloilla yleisimmät puutteet olivat edellisvuosien tapaan korvamerkki- ja rekisteröintipuutteita. Myös tilan eläinluetteloissa sekä sijaintitiedossa todettiin puutteita, mutta ne olivat harvinaisempia kuin merkitsemisen puutteet.

Kaavio 5. Naudat; valvonnassa havaittujen puutteiden jakautuminen vuonna 2020.

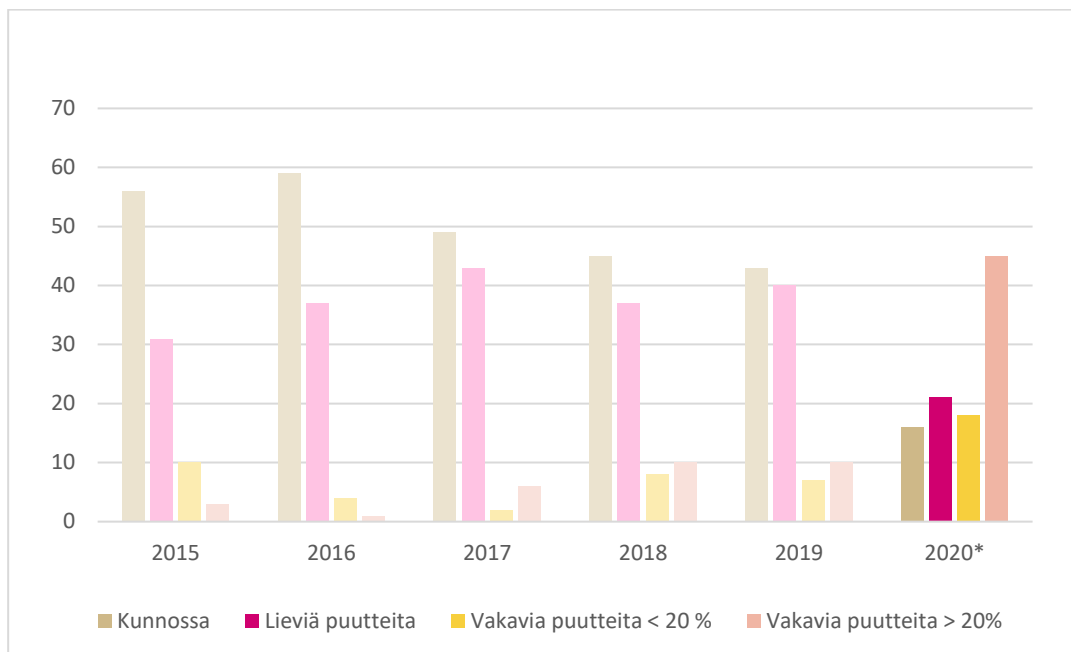

Lampaat ja vuohet

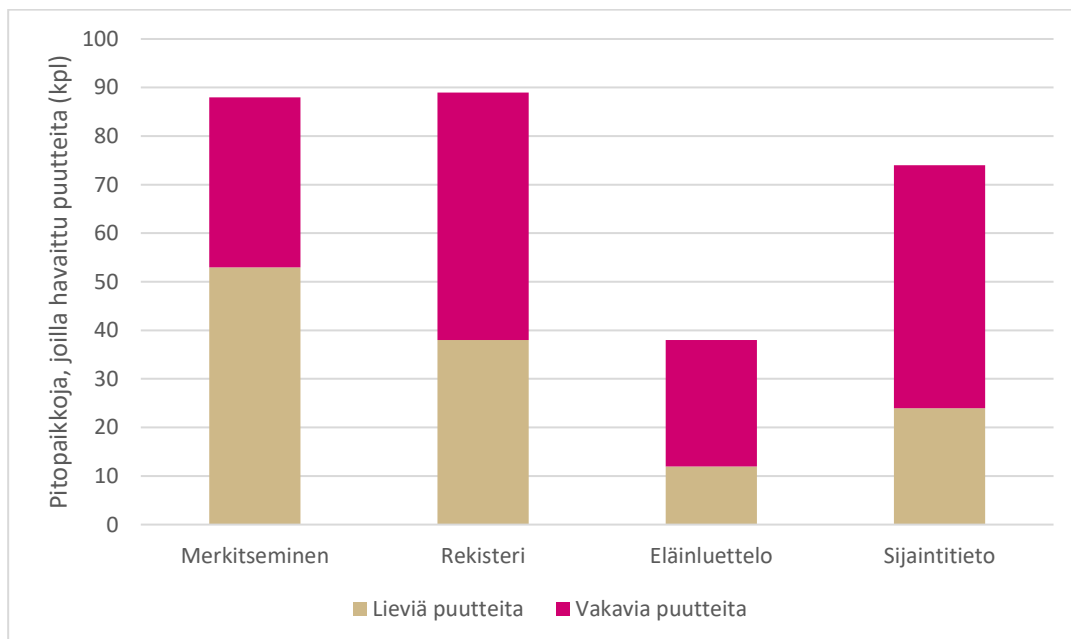
Valvotuilla lammas ja vuohitiloilla vakavien puutteiden osuus on huomattava. Vakavia puutteita eläinten merkinnässä ja rekisteröinnissä todettiin yhteensä 63 % valvotuista pitopaikoista. Myös lammas- ja vuohitiloilla yleisimmät puutteet olivat tulosten mukaan korvamerkintä- ja rekisteröintipuutteita. Huomattavan suuri osa puutteista oli kuitenkin myös puutteita eläimen sijaintitiedossa.

Säädösten mukainen tapahtumien ilmoitusaika lammas- ja vuohirekisteriin on seitsemän päivää, pois lukien karitsojen ja kilien syntymäilmoitukset, jotka tulee rekisteröidä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa eläimen syntymästä.

Kaavio 6. Lampaat ja vuohet; valvonnan havaintojen jakautuminen 2014-2020 % valvotuista pitopaikoista. (*Raportointitapaa muutettu)

Kaavio 7. Lampaat ja vuohet; valvonnassa havaittujen puutteiden jakautuminen vuonna 2020.

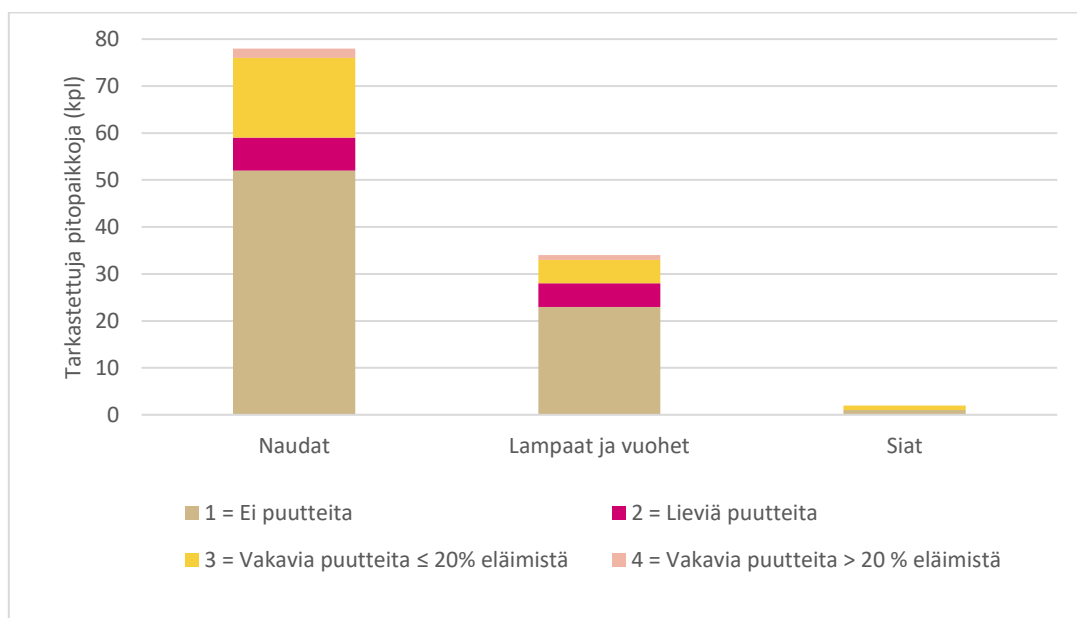

3.3 Jälkitarkastusten tulokset

Valvonnoissa todettujen puutteiden korjaaminen varmistetaan jälkitarkastuksin. Mikäli perustarkastuksella on todettu vakavia puutteita, jotka vaarantavat eläinten jäljitettävyyden, suoritetaan jälkitarkastus pääsääntöisesti aina, ellei puutteita ole voitu todeta muutoin korjatuiksi ennen jälkitarkastuksen määräämistä. Vuoden 2020 kaikista valvonnoista vajaa viidennes (17%) johti jälkitarkastuksiin. Yhteensä 114 jälkitarkastuksesta 78 tehtiin nautatiloille, 34 lammas- tai vuohitiloille ja 2 sikatiloille (20.5.2021 mennessä valmistuneet jälkitarkastukset).

Suoritetuissa jälkitarkastuksissa yhteensä 67 % oli korjannut epäkohdat kokonaan ja 11 % tiloista todettiin lieviä puutteita. Yhteensä 22% tiloista todettiin jälkitarkastuksella yhä vakavia puutteita. Eläinlajikohtaiset tulosjakaumat sekä jälkitarkastusten keskiarvot on esitetty kaaviossa 8.

Kaavio 8: Jälkitarkastusten tulosten jakauma eläinlajeittain

3.4 Täydentävät ehdot

Eläinten merkinnässä ja rekisteröinnissä havaituista säännöstenvastaisuuksista aiheutuu tuenhakijoille tukiseuraamuksia täydentävien ehtojen kautta. Tavanomaiset seuraamukset on jaoteltu prosenttiluokittain; 0 % eli niin kutsuttu 'varhainen varoitus', 1 %, 3 % ja 5 %. Täydentävien ehtojen noudattaminen on EU:n kokonaan rahoittamien suorien tukien (perustuki, viherryttämistuki, peltokasvipalkkio, nuoren viljelijän tuki, nautapalkkio, lypsylehmäpalkkio, lammas- ja vuohipalkkio), EU:n osarahoittamien tukien (ympäristökorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus, luonnonhaittakorvaus ja eläinten hyvinvointikorvaus) sekä pohjoisten hehtaaritukien vaatimuksena. Täydentävien ehtojen seuraamusta

arvioitaessa otetaan huomioon tilalla tehdyssä valvonnassa havaittujen laiminlyöntien laajuus, vakavuus ja kesto sekä toistuvuus ja tahallisuus.

Vuonna 2020 eläinten merkitsemisen ja rekisteröinnin otantavalvontoja tehtiin lukumäärällisesti edellisvuotta vähemmän, joten yksittäisen valvonnan tuloksen vaikutus kokonaisuuteen on siten merkittävämpi. Merkinnän ja rekisteröinnin valvontojen perusteella ns. tavanomaisia täydentävien ehtojen tukiseuraamuksia aiheutui yhteensä 55 tilalle (28.4.2021 tilanne), eli 13 %:lle otantatiloista (Taulukko 4). Tämä on hieman vähemmän kuin vuonna 2019, jolloin vastaavia seuraamuksia eläinten merkinnän ja rekisteröinnin laiminlyönneistä aiheutui noin 14 prosentille otantatiloista. Varhainen varoitus (0 %) annettiin 29 tilalle.

Taulukko 4. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen tavanomaiset seuraamukset vuonna 2020, otantatilat

	Laiminlyönti 0 % (varhainen varoitus)		Laiminlyönti 1 %		Laiminlyönti 3 %		Laiminlyönti 5 %		yht.
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%	
Naudat	24	8 %	10	3 %	22	7 %	9	3 %	65
Siat	1	3 %	1	3 %	0	0 %	0	0 %	2
Lampaat ja vuohet	4	7 %	2	3 %	7	12 %	4	7 %	17
Yhteensä	29	7 %	13	3 %	29	7 %	13	3 %	84

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen otantavalvonnassa tavanomaisia 5 %:n tukiseuraamukseen johtaneita laiminlyönnejä todettiin 15,5 %:lla tiloista, joilla todettiin puutteita, ja 3 %:lla kaikista valvotuista tiloista. Osuudet olivat samat kuin edellisenä vuonna. Lisäksi toistuvia lainsäädännön noudattamatta jättämisistä todettiin 2,6 %:lla (11 kpl) kaikista valvotuista otantatiloista. Niiden osuus on hieman suurempi kuin kahtena edellisenä vuonna. Toistuvuudesta on kyse silloin, kun sama laiminlyönti havaitaan tilalla toistamiseen kolmen kalenterivuoden ajanjaksolla. Tilat, joilla on todettu laiminlyönnejä aiemmin, joutuvat myös suuremmalla todennäköisyydellä uudelleen otantavalvontoihin, joissa toiminnan säädöstenmukaisuus tulee uudelleen arvioitavaksi. Samalla tilalla toistuvasti todetut samat laiminlyönnit aiheuttavat täydentävien ehtojen korotettuja seuraamuksia.

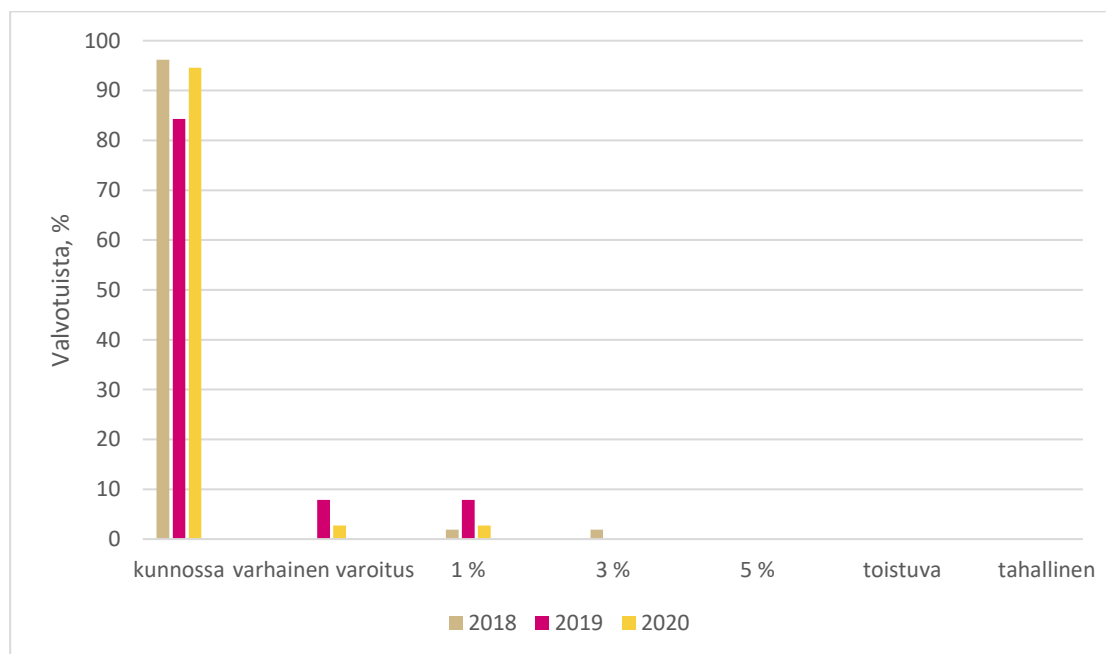
Valtaosa viiden prosentin seuraamuksen saaneista tiloista oli tiloja, joilla puutteita havaittiin kaikissa täydentävien ehtojen valvonnan osa-alueissa (merkitseminen, eläinrekisterien tietojen ajantasaisuus sekä ilmoitusaikojen noudattaminen ja eläinluettelonpitovelvollisilla eläintenpitäjillä pitopaikkakohtaiset eläinluettelot). Vain harvalla viiden prosentin seuraamuksen saaneella tilalla puutteita havaittiin vain yhdellä merkitsemisen ja rekisteröinnin osa-alueella. Tällöinkin kyseessä oli lähes poikkeuksetta tilat, joilla rekisteriin tehtävien tapahtumailmoitusten laiminlyönti oli huomattavan laajamittaista. Tyypillisellä kolmen prosentin seuraamuksen saaneella tilalla puutteita havaittiin puolestaan vain osassa osa-alueista. Näillä tiloilla lainsäädännön noudattamatta jättämisistä ei pidetty kuitenkaan laajamittaisena. Valvontaotantojen riskianalysit kohdentavat valvontaa tehokkaasti tiloille, joilla lainsäädännön noudattaminen ei ole toivotulla tasolla. Myös toistuvien laiminlyöntien

osalta kyseessä olivat pääasiassa tilat, joilla lainsäädännön noudattamatta jättämiset koskivat useampaa merkinnän ja rekisteröinnin osa-aluetta.

Vaikka niin sanottu 'varhainen varoitus' ei aiheutakaan tilalle kyseisenä vuonna maksettaviin tukiin kohdistuvia rahallisia seuraamuksia, aiheuttaa se kolmen vuoden seuraamusuhka-ajan, jona aikana uudelleen todettu sama laiminlyönti aiheuttaa seuraamuksen sekä kyseiseen valvontavuoteen, että takautuvasti siihen vuoteen jona laiminlyönti todettiin edellisen kerran. Valvonnassa olleiden tilojen kannattaa siis panostaa havaittujen puutteiden korjaamiseen ja puutteiden syntymisen ennaltaehkäisyyn.

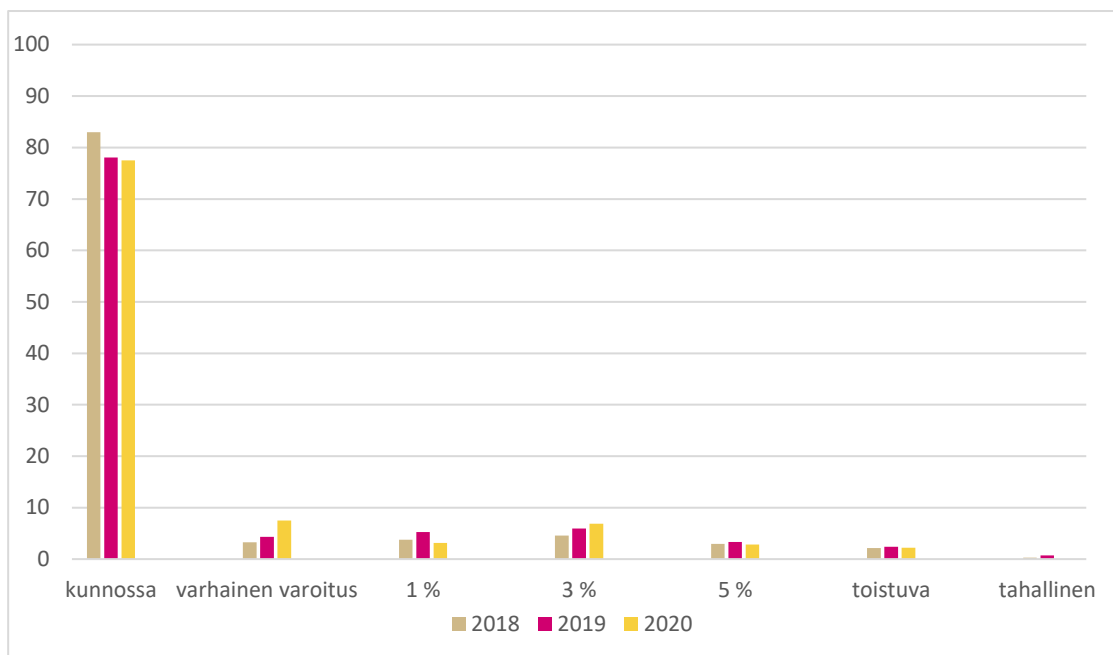
Eläinlajikohtaiset erot laiminlyöntitapausten määrässä ja laiminlyönneistä määräytyissä seuraamuksissa ovat selkeitä. Otannalla valvotuista sikatiloista reilusti yli 90 % sai täydentävien ehtojen valvonnan tuloksen 'kunnossa'. Laiminlyönneistä aiheutui yhdelle tilalle varhainen varoitus ja toiselle yhden prosentin seuraamus (kaavio 9).

Kaavio 9. Siat; täydentävien ehtojen valvonta otantatiloilla

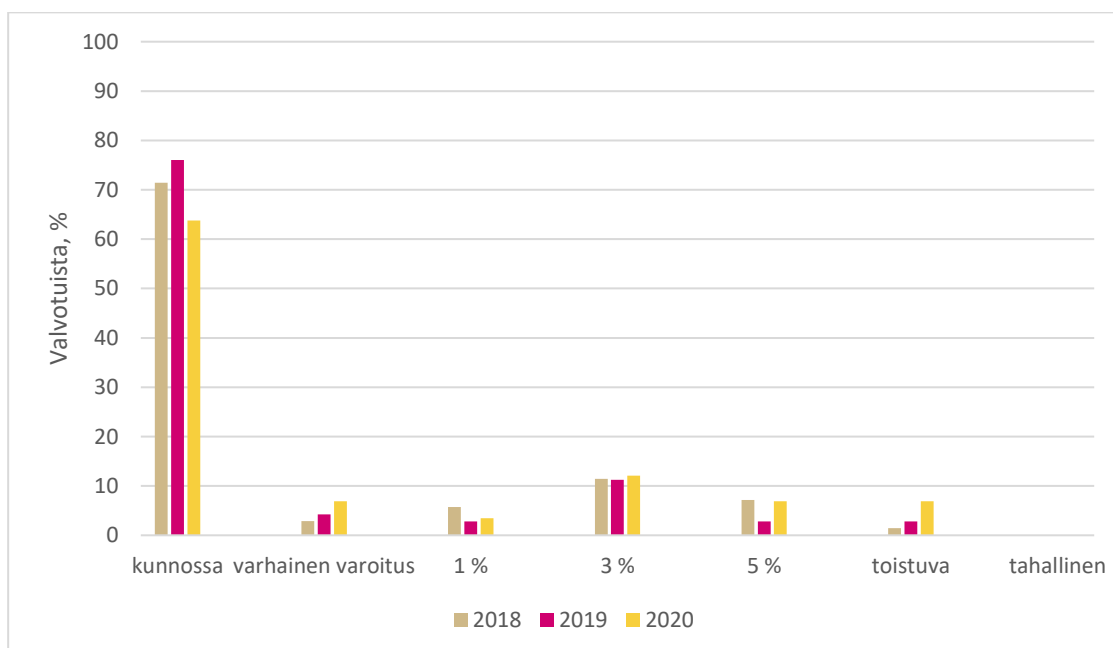
Nautatiloilla otantavalvonnoissa havaittujen laiminlyöntien johdosta määrätyt täydentävien ehtojen tavanomaiset tukiseuraamukset jakaantuivat laajemmin (kaavio 10). Varhaisten varoitusten ja kolmen prosentin seuraamusten suhteellinen osuus kasvoi hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Viiden prosentin seuraamusten osuus pysyi ennallaan ja yhden prosentin seuraamuksia määrättiin suhteessa hieman vähemmän. Toistuvia laiminlyönnejä havaittiin seitsemällä otantatilalla, joista kuudessa tapauksessa kyseessä oli ensimmäinen toistuvuus.

Kaavio 10. Naudat; täydentävien ehtojen valvonta otantatiloilla

Lampailla ja vuohilla 3 %:n seuraamus oli yleisin annettu seuraamus. Lähes kaikkien täydentävien ehtojen tavanomaisten seuraamusten suhteelliset osuudet kasvoivat hieman edellisestä vuodesta (kaavio 11). Toistuvia laiminlyöntejä havaittiin neljällä tilalla ja niissä kaikissa oli kyse ensimmäisestä toistuvuudesta.

Kaavio 11. Lampaat ja vuohet; täydentävien ehtojen valvonta otantatiloilla

Laajennusvalvontojen, eli muiden valvontojen tai havaintojen kautta täydentävien ehtojen osalta valvottavaksi tuli lisäksi 78 tilaa (nautatiloja 56, sikatiloja 6 sekä lammas- ja vuohitiloja 16). Myös laajennuksia oli selkeästi edellisvuotta vähemmän. Täydentävien ehtojen tavanomaisia seuraamuksia laajennusvalvonnoissa määrättiin hieman vajaalle puolelle eli yhteensä 38 tilalle, joista reilu kolmannes (13 tilaa) sai viiden prosentin seuraamuksen. Kolmen prosentin seuraamuksen sai vajaa puolet (18 tilaa), ja yhden prosentin seuraamuksen noin joka kymmenes (4 tilaa) kaikista tavanomaisen seuraamuksen saaneista. Laajennusvalvonnoista määrätyistä seuraamuksista siis enin osa kuului 3 %:n luokkaan, kun edellisenä vuonna suurin osa seuraamuksista oli suuruudeltaan 5 %. Laajennusvalvonnoissa seuraamuksia suhteessa valvottujen tilojen määrään annettiin lähes kolme kertaa niin paljon kuin otantavalvonnoissa. Selkeästi korkeampaa seuraamusten määrää selittää laajennusten lähtökohta; valvottavaksi otetaan tiloja, joilla on jo havaittu merkitsemisen ja rekisteröinnin lainsäädännön noudattamatta jättämisistä. Lisäksi toistuvia laiminlyöntejä todettiin kahdeksalla nautatilalla ja kolmella lammas-vuohitilalla. Tahallisiksi eläinten merkinnän ja rekisteröinnin vaatimusten laiminlyönnit todettiin viime vuonna kolmella nautatilalla.

Viiveitä rekisteriin tehdyissä lammas- ja vuohieläinten ilmoituksissa havaittiin 41 %:lla täydentävien ehtojen otannalla valvotuista ja 16 %:lla laajennusvalvonnassa valvotuista lammas- ja vuohitiloista. 2/3:lla niistä otannassa olleista lammas- ja vuohitiloista, joilla ilmoitusviiveitä havaittiin, viiveet olivat kuitenkin niin vähäisiä, etteivät ne johtaneet täydentävien ehtojen prosenttimääräiseen seuraamusehdotukseen. Laajennusvalvonnoissa vastaavien tilojen osuus oli kolmannes.

Täydentävien ehtojen otantavalvonnalla valvotuista nautatiloista kolmanneksella havaittiin nautarekisteriin tehdyissä ilmoituksissa viiveitä. Laajennusvalvonnoissa vastaava osuus oli hieman suurempi eli 43 prosenttia. On havaittavissa, että ilmoitusviiveet ovat tavallisempia nautatiloilla, joilla on myös muita merkinnän ja rekisteröinnin laiminlyöntejä. 80 prosentilla niistä otannassa olleista nautatiloista, joilla ilmoitusviiveitä havaittiin, viiveet olivat kuitenkin niin vähäisiä, etteivät ne johtaneet täydentävien ehtojen prosenttimääräiseen seuraamusehdotukseen. Laajennusvalvonnalla valvotuista tiloista vastaava osuus oli kuitenkin huomattavasti pienempi; 52 prosenttia.

Todetuista säännöstenvastaisuuksista suurimman riskin eläinten jäljitettävyydelle ja sitä kautta elintarviketurvallisuudelle aiheuttivat pahimmat yksittäistapaukset, joissa eläinten merkintään ja rekisteröintiin liittyvät lakisääteiset vaatimukset oli jätetty noudattamatta. Aluehallintovirastojen raportoinnin mukaan vakavat ongelmat rekisteröinnissä ja merkinnässä liittyivät usein tilanteisiin, joissa eläintenpito ei muutoinkaan ole ollut säädösten mukaista. Nämä tilat ovat tulleet rekisteröinnin ja merkinnän valvontaan usein eläinsuojeluvalvonnassa havaittujen puutteiden takia. Tämän perusteella rekisteröinnin ja merkinnän valvonta sekä eläinsuojeluvalvonta selvästi tukevat toisiaan.

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin rikkomushavaintojen suhteellisen korkean määrän selittää varmasti osaltaan erittäin tarkka lainsäädäntö, sekä ennen kaikkea tehokas riskiperusteinen valvontaotanta. 75-80 % otantavalvontaan valituista kohteista poimitaan riskiperusteisesti. Valvonnan tulokset eivät siis anna realistista eläinlajikohtaista kuvaa vallitsevasta säädösten noudattamisen kokonaistilanteesta, vaan pääsääntöisesti riskiperusteisen otantavalvonnan kautta tehdyistä havainnoista. Eläinten merkinnän ja

rekisteröinnin lainsäädännön valvonnassa ei käytännössä ole varsinaista tulkinnan varaa; pienetkin puutteet ja rikkeet kirjataan ylös ja niihin puututaan. Näin myös osaltaan ennaltaehkäistään vakavampien puutteiden syntymistä.

4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Laadunvalvonta on sisäinen valvontatoimi, jolla varmistetaan, että muille viranomaisille siirretyt valvontatehtävät on suoritettu hyväksyttävästi ja yhtenäisesti koko maan alueella. Ruokavirasto suorittaa tavallisina vuosina eläinten merkinnän ja rekisteröinnin paikan päällä tehtäviä täydentävien ehtojen laadunvalvontoja tiloille. Vuonna 2020 ei tehty tiloille kohdistuvia laadunvalvontoja ollenkaan, vaan kaikki eläintukien valvonnat tehtiin tietojärjestelmiin perustuvina tarkastuksina. Laadunvalvontaa ID-valvontojen havaintojen kirjaamiseen ja tekoon liittyen suoritetaan valvontasovelluksen tietoihin kohdistuvina ristiintarkastuksina sen jälkeen, kun kaikki valvontavuoden valvonnat on saatu tehtyä valmiiksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) vuoden 2020 valvontaraporteista käy ilmi, että ELY-keskukset kokivat pääsääntöisesti eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnalle asetettujen tavoitteiden toteutuneiden hyvin pandemiatilanteen aiheuttamasta poikkeusvuodesta huolimatta. ELY-keskukset kokivat myös pääsääntöisesti Ruokaviraston ohjauksen riittäväksi sekä koordinaation ja yhteistyön toimivaltaisten viranomaisten välillä valtaosin hyväksi. Tiedotuksen poikkeusajan valvontojen järjestelyistä koettiin sujuneen hyvin. Osassa ELY-keskusten valvontaraporteissa nähtiin puutteita valvonnan riskiperusteissa, ja niiden kehittämistä ja aiempaa parempaa kohdentamista eläinrekisterien ulkopuolelle päätyviin eläimiin toivottiin.

Vuodelle 2020 suunnitellut yhdistetyt eläinsuojeluvalvonnan ja eläinten tunnistamisvalvonnan arviointi- ja ohjauksen teemat teurastamoihin jäivät vallitsevan koronatilanteen takia tekemättä, sillä epidemiatilanteessa vältetään ulkopuolisten käyntejä teurastamoissa.

5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädöstentuntemuksen varmistaminen

Kaikille nauta-, sika-, sekä lammas- ja vuohieläintenpitäjille on laadittu omat eläinlajikohtaiset merkitsemisen ja rekisteröinnin oppaat. Tarpeen mukaan päivitettävissä oppaissa on kunkin eläinlajin osalta esitetty merkinnän ja rekisteröinnin vaatimukset, joita kyseisen eläinlajin pitäjän tulee noudattaa. Lisäksi oppaissa on mm. tietoa korvamerkkien tilaamisesta ja kiinnittämisestä. Eläinlajikohtaiset oppaat löytyvät Ruokaviraston internetsivuilta www.ruokavirasto.fi > viljelijät > eläintenpito > merkintä ja rekisteröinti.

Eläinten merkitsemisen ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen vaatimuksista eläintenpitäjät saavat tietoa Ruokaviraston täydentävien ehtojen oppaasta ja muistilistasta, jotka on julkaistu www.ruokavirasto.fi > viljelijät > tukihaun oppaat, ehdot ja ohjeet Eläintenpitäjillä on lisäksi

mahdollisuus saada maksullista ja tuettua neuvontaa täydentävistä ehdoista tilaneuvontajärjestelmän ”Neuvo 2020” kautta. Vuonna 2020 eläinten merkinnän ja rekisteröinnin neuvontaa annettiin 224 tilalle. Neuvontapalveluiden käyttäjien määrä oli vähentynyt 273 tilalla edelliseen vuoteen verrattuna.

Niille nautatiloille, joilla on nautarekisterin tietojen mukaan nautoja, lähetetään ajankohtaistiedotteet ja rekisteriotteet nykyisin kerran vuodessa sekä pyydettyä myös nautaeläinluettelo. Lammas- ja vuohitiloille lähetetään eläinluettelot ja ajankohtaistiedotteet niin ikään kerran vuodessa. Sikatiloille vastaava postitus tehdään kerran vuodessa ja kohderyhmänä ovat kaikki tilat, joilla on sikarekisterissä tapahtumailmoituksia kyseisenä vuonna. Tiedotteet laaditaan yhteistyössä Ruokaviraston ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Tällöin samaan tiedotteeseen saadaan koottua ajankohtaista asiaa myös esim. eläinlääkinnän, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä tukihallinnon näkökulmasta. Tällainen tiedotus on hyvin kattava tapa tavoittaa kaikki eläintenpitäjät ja tarjota monipuolista, kyseiseen eläinlajiin ja eläintenpitoon liittyvää tietoa. Mikäli esimerkiksi valvonnoissa havaitaan yleisesti jotakin tiettyä laiminlyöntiä, pyritään asia ottamaan esille ajankohtaistiedotteissa ja muistuttamaan eläintenpitäjiä säädösten vaatimuksista.

Kirjallisten oppaiden ja ohjeiden lisäksi toimijoiden säädöstuntemusta parannetaan ja vahvistetaan useiden sidosryhmätapaamisten avulla. Tilaisuuksissa käsitellään muun muassa eläinten merkinnän ja rekisteröinnin lakisäätteisiä vaatimuksia, jaetaan ajankohtaistietoa ja käydään läpi loppukäyttäjien kehitystoiveita eläinrekistereihin ja niiden toiminnallisuuksiin liittyen.

Hevosten merkintään ja rekisteröintiin liittyvistä asioista tiedotetaan pääasiassa Ruokaviraston internetsivuilla www.ruokavirasto.fi > viljelijät > eläintenpito > eläinten merkintä ja rekisteröinti > hevoseläimet. Lisäksi ajankohtaisia asioita hevosten tunnistamiseen, hyvinvointiin, lääkitsemiseen ja jalostustoimintaan liittyen käydään läpi vuosittain pidettävissä sidosryhmäpalavereissa hevosalan toimijoiden kanssa, jotka vievät tietoutta eteenpäin omille jäsenilleen. Uutta hevosten pitopaikkojen rekisteröintiin liittyvää vaatimusta tuotiin vuoden aikana aktiivisesti esille eri medioissa, ja samalla muistutettiin myös muista hevosten tunnistamiseen liittyvistä vaatimuksista.

5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen

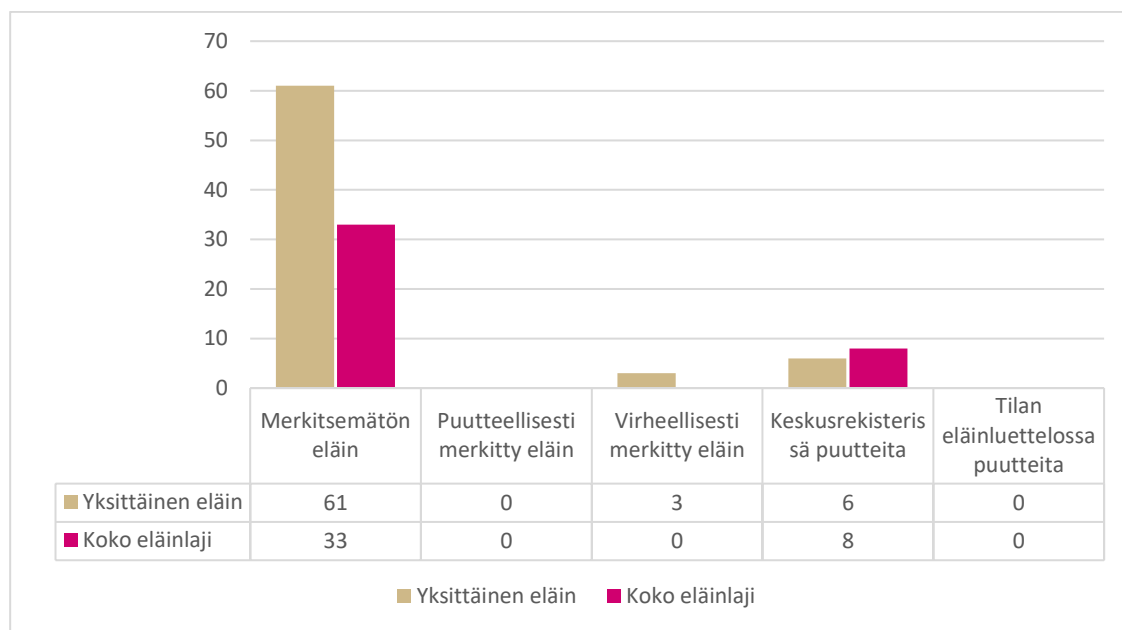
Ne eläimet, joilla todetaan valvonnassa vakavia puutteita merkinnässä ja/ tai rekisteröinnissä, asetetaan siirtokieltoon. Siirtokiellossa olevia eläimiä ei saa luovuttaa tai siirtää pitopaikasta. Kielto on voimassa, kunnes voidaan varmistua siitä, että kiellon perusteena ollut epäkohta on korjattu. Pitopaikassa tarkastuksen suorittanut valvontaviranomainen voi määrätä väliaikaisen siirtokielton, joka on voimassa, kunnes aluehallintovirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisun.

ELY-keskusten asettamia väliaikaisia siirtokieltoja annettiin vuoden aikana yhteensä 111 kappaletta (kaavio 12). Annetuista siirtokielloista valtaosa eli 91 oli eläinten tunnistettavuuteen liittyviä, merkitsemättömien eläinten vuoksi annettuja siirtokieltoja.

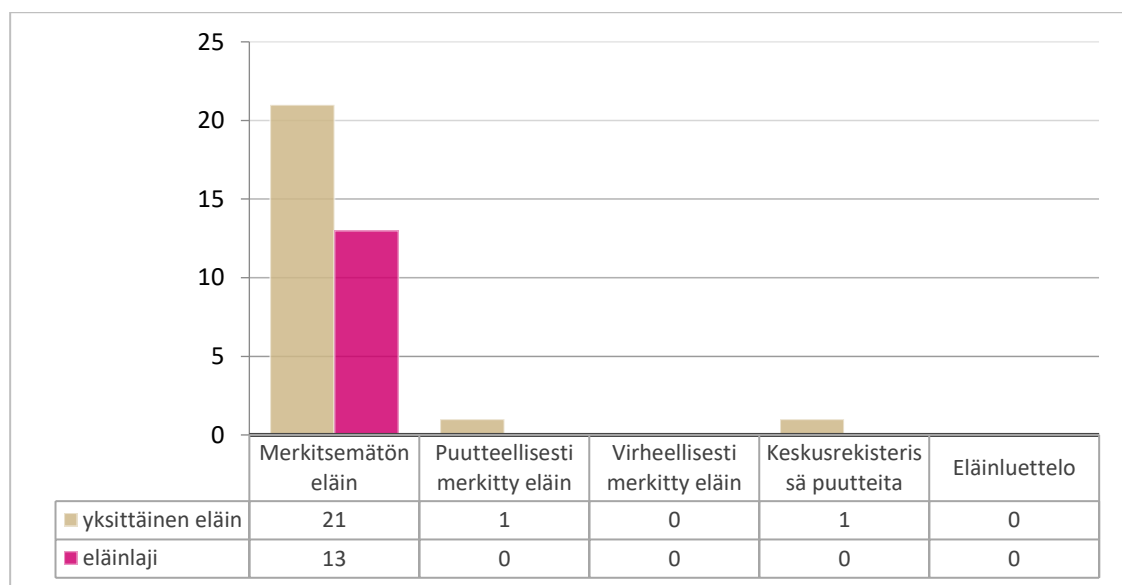
Näistä noin kaksi kolmasosaa koski pitopaikan kaikkia eläinlajin eläimiä ja noin yksi kolmannes yksittäistä eläintä. Lisäksi väliaikaisia siirtokieltoja annettiin keskusrekisterissä olleiden puutteiden takia.

Aluehallintovirastojen asettamia eläinten pysyviä siirtokieltoja annettiin vuoden aikana yhteensä 36 kertaa (Kaavio 13). Näistä lähes kaikki eli 33 oli eläinten tunnistettavuuteen liittyviä; yksittäistä eläintä koskevia oli 21 kpl ja koko pitopaikkaa tai tilaa koskevia oli 13 kpl. Yksi rekisterivirhettä koskeva siirtokielto koski yksittäistä eläintä, ja yhdelle yksittäiselle eläimelle annettiin siirtokielto puutteellisen merkinnän takia.

Kaavio 12. ELY-keskusten asettamien väliaikaisten siirtokieltojen jakautuminen syittäin (kpl).

Kaavio 13. Aluehallintovirastojen asettamien pysyvien siirtokieltojen jakautuminen syittäin (kpl).

5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisessa ohjelmassa (EHO) asetetaan valvonnalle painopistealueita, jotka kuntien ja Aluehallintovirastojen tulee sisällyttää omiin vuosittaisiin valvontasuunnitelmiinsa. Vuodelle 2020 ei asetettu erityistä merkinnän ja rekisteröinnin valvontaan liittyvää kansallista painopistettä. Myöskään aluehallintovirastojen omiin alueellisiin valvontasuunnitelmiin ei sisältynyt merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan painopisteitä.

ELY- keskusten tarkastajia koulutettiin eläinvalvontapäivillä, jotka järjestettiin keväällä ja syksyllä, jolloin pidettiin kattavampi kokouspäivä. Syksyn kokouspäivä järjestettiin koronatilanteen vuoksi etäyhteyksin. Vuosittaisilla koulutuspäivillä luodaan perinteisesti katsaus menneeseen vuoteen sekä ohjeistetaan tuleviin valvontoihin. Vuoden aikana pidettiin myös muutamia ajankohtaiskokouksia yhdessä ELY- keskusten eläinvalvontavastaavien ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa tarkoituksena sekä jakaa kulloinkin ajankohtaista tietoa että yhtenäistää valvonnan käytäntöjä koko maan osalta. Lisäksi järjestettiin kokoustilaisuuksia täydentävien ehtojen osalta läänineläinlääkärien ja ELY- keskusten koordinaattoreiden kanssa. Tavoitteena valtakunnallisissa koulutuksissa on taata mahdollisimmat yhdenmukaiset valvontakäytännöt koko maassa kaikilla alueilla. Läänineläinlääkäreitä koulutettiin myös hevosten tunnistamisen valvonnasta Aluehallintovirastojen ja Ruokaviraston välisillä eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen neuvottelupäivillä. Lisäksi Ruokavirasto ohjasi teurastamojen tarkastuseläinlääkäreitä hevospassin ja sen merkintöjen tarkastamisesta teurastamoissa.

Taulukko 5. Viranomaisille ja toimijoille annettu ohjeistus

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ohjeet toimijoille									
- päivitettyt, kpl	3	3	2	1	1	1	2	1	0
- uudet, kpl	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ohjeet viranomaisille									
- päivitettyt, kpl	3	3	3	3	3	3	3	3	3
- uudet, kpl	0	0	0	0	0	0	1	0	1

6 VALVONNAN RESURSSIT

ELY- keskuksissa eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaan käytettiin vuonna 2020 yhteensä 7,0 henkilötyövuotta, joka on 2,2 vähemmän kuin edellisvuonna. Aluehallintovirastoista vastaavia lukuja ei ole saatavilla. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan johtopäätöksiä, sekä täydentävien ehtojen arvioehdotuksia teki aluehallintovirastoissa noin 10 henkilöä ympäri Suomen. Tila- ja yksikkökokojen kasvu aiheuttaa työmäärän lisäystä koko työketjussa, niin valvonnan valmistelussa, tilakäynnillä kuin havaintojen tallennuksessa.

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN

Eläinvalvontoja ja täydentävien ehtojen valvontoja ohjaavat tahot Ruokavirastossa ovat vuoden 2020 aikana jatkaneet yhdessä eläinten merkinnän ja rekisteröinnin sekä eläintukien valvontojen toiminnallisten tarpeiden määrittelyä uuteen eläinvalvontasovellukseen, joka on osa maataloushallinnon tukisovellusta. Vuodesta 2021 alkaen yksilöeläinten eläintukien ja ID-valvontojen valvontahavaintoja tallennetaan kunkin valvontakäynnin osalta vain kertaalleen samaan yhteiseen tietojärjestelmään. ID-valvontasovellus jää käyttöön vielä sikaeläinten valvontojen tallennusallustaksi.

Myös siirtokieltojen sekä muiden eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin hallinnollisten keinojen tietojärjestelmä on uudistumassa. Uusi täydentävien ehtojen sovellus otettiin käyttöön vuoden 2020 valvonnoille. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnat tallennettiin vielä valvontavuoden 2020 ajan vanhaan ID-sovellukseen, josta vain lopullinen täydentävien ehtojen arvioehdotus siirrettiin rajapinnan kautta uuteen täydentävien ehtojen sovellukseen.

Tulevina vuosina eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskeva lainsäädäntö uudistuu. Tämä tulee olemaan merkittävä työ koko valvontaviranomaisketjulle. Uuden lainsäädännön muutosten toimeenpanossa tullaan panostamaan myös korjaavien toimenpiteiden tehokkaaseen varmistamiseen ja hallinnollisten pakkokeinojen tehokkaaseen soveltamiseen. Pakkokeinoille on suunnitteilla lisäksi oma sovellusosio ELTE-tietojärjestelmään, jolloin myös toimivaltaisten paikallisviranomaisten käyttöön saadaan toimiva työkalu. Myös maataloustukijärjestelmien ulkopuolella olevien eläintenpitäjien merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa ja valvonnan ohjausta tehostetaan edelleen, jotta laiminlyönnit saadaan kuntoon ja eläinten jäljitettävyyttä näin varmistettua. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta täydentävien ehtojen valvontana on merkittävä kannustin säädösten noudattamiseen kotieläintiloilla, jotka ovat maataloustukijärjestelmän piirissä. Tukijärjestelmän ulkopuolella toimivilla eläintenpitäjillä ei tällaista kannustinta ole. Tästäkin syystä koko pakkokeinovalikoiman tehokkaaseen hyödyntämiseen on jatkossa panostettava.

Hevoseläinten pitäjien ja pitopaikkojen rekisteröintiä koskevan vaatimuksen siirtymäaika päättyi vuoden 2020 lopussa. Pitopaikkojen rekisteröintiä valvotaan pääasiassa hevosten eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä. Hevosten merkintää ja rekisteröintiä koskeva lainsäädäntö muuttui, kun eläinterveys sääntöjen ja sen nojalla annettavien asetusten soveltaminen alkoi 21.4.2021. Seuraavien vuosien aikana toiminnan painopisteenä tulee olemaan uuden lainsäädännön toimeenpano ja ohjeistus.

Ruokaviraston eri yksiköiden ja osastojen kanssa tehtävää yhteistyötä pyritään edelleen lisäämään ja kehittämään tavoitteellisesti uuden viraston aloitettua toimintansa. Valvontaohjeiden linjauksia ja tulkintoja yhtenäistetään niiltä osin kuin se lainsäädännön puitteissa on mahdollista. Lisäksi valvonnan koulutus- ja keskustelutilaisuuksia järjestetään yhdessä, tavoitteena mahdollisimman yhtenäiset valvonnan linjaukset koko maan tasolla.

Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterin sähköinen asiointi avataan eläintenpitäjien käyttöön elokuussa 2021. Eläintenpitäjärekisterin avulla hallinnoidaan eläinten pitoon ja pitopaikkoihin liittyviä ilmoituksia. Järjestelmä sisältää myös haaskaruokintapaikkarekisterin, jolla hallinnoidaan luonnonvaraisena elävien eläinten haaskaruokintapaikkoja. Asiointisovellus tulee helpottamaan eläintenpitäjien ja eläintenpitäjiksi aikovien asiointia viranomaisten eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekistereihin, jolloin käynti paikallisviranomaisen luona ei enää ole välttämätöntä. Koska ilmoittaminen rekistereihin helpottuu, on oletettavaa, että muutos tulee myös parantamaan eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekistereiden tietojen ajantasaisuutta ja oikeellisuutta.